

Af Kai Kjær-
Hansen

Robin Hood, Holger Danske og Jesus

— Tilbage bliver under alle omstændigheder spørgsmålet, hvad man i kirken vil gøre med præster, som føler sig på linje med Glebe-Møllers teologi som helhed, skriver lærer, dr. teol. Kai Kjær-Hansen, Menighedsfakultetet. Han finder i professor Jens Glebe-Møllers nye bog »Jesus og teologien« en sønderlemmende kritik af den teologi, som findes igennem hele Ny Testamente.

Hvis det er rigtigt, at professor Jens Glebe-Møllers nye bog »Jesus og teologien« er »et gennemtænkt udtryk for en teologi, som for alvor vinder terræn i disse år, og som ingen derfor kan være uberrørt af«, som professor Mogens Müller skriver det i sin kronikanmeldelse i KD (18/2), er der al mulig grund til at fastholde bogens hovedanliggende.

Anmelderen og forfatteren er i hvert fald enige om, at der er folk, der føler sig på linje

med Glebe-Møller. Om forløberen for den nye bog, nemlig Politisk Dogmatik, siger Glebe-Møller nu, at »i hvert fald en del yngre teologer og »lægfolk« uden formel teologisk skoling har været interesseret i og følt sig på linje med bogen som helhed og kristologikapitlet i særdeleshed«.

Men man kommer nok ikke nogen vegne med at spørge, om nogle af disse »yngre teologer« nu gør tjeneste som præster i Den danske Folkekirke. Men skulle der være

nogen, der lige så redeligt som Glebe-Møller vedgår sig sin teologi og som i hovedsag samstemmer med ham, så skulle det da undre, om ikke en og anden af landets biskopper kunne tænke sig en samtale med sådanne. Endog før der blev klaget.

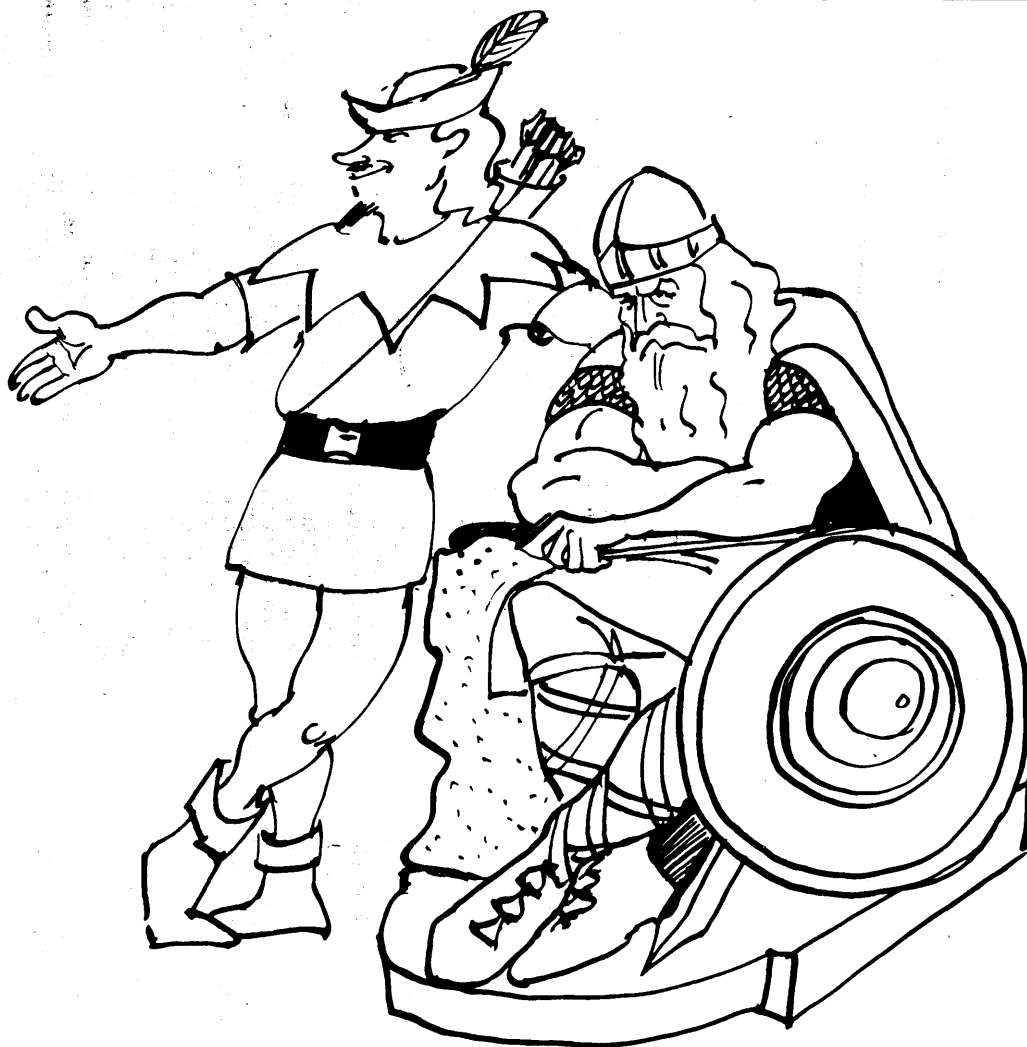
Sagen er jo, at det her ikke drejer sig om småting. Det er ikke blot et spørgsmål om, hvorvidt f.eks. trosbekendelsen er mangelfuld, og at man hele tiden må nyformulere for at få det kristne budskab

hørt. Sagen, som er klart nok formuleret i trosbekendelsen, er på modernitetens vilkår ganske enkelt forkert.

I denne forbindelse er det ikke helt klart for mig, hvad det er for et ærinde Mogens Müller i sin anmeldelse er ude i, når han gør sig nogle »overvejelser« om tro og mening, hvor troen i modsætning til meningen/meninger er retfærdiggørelsens grund. I hvert fald vedkommer disse »overvejelser« eller småbemærkninger ikke Glebe-Møllers bog. Han giver nemlig tydeligt klarere end anmelderen udtryk for, at han både har en »mening« og en »tro«. Om den teologiske kode siger han klart og tydeligt: »Jeg mener, at denne kode er »forkert««. Og lidt senere, efter at det er gjort klart, at koden almindeligvis leder til en accept af undertrykkelsen i samfundet, fortsætter forfatteren: »Derfor »tror« jeg ikke på den teologiske kode«.

Laste Glebe-Møller for, at han skulle tale uklart om, hvad han mener og tror, kan der overhovedet ikke blive tale om. Og hvorfor Mogens Müller indfører denne sondring netop i denne sammenhæng, forbliver ikke helt klart for mig. Derimod er det klart, hvad Glebe-Møller gør op med.

Han gør op med det, som han sammen med millioner af andre mennesker i den vestlige verden er »blevet oplært i«. Han vender sig imod, at Gud eksisterer »derude« som person, og at denne Gud i evighed ved helligånden har

Som eksempel på Glebe-Møllers radikale tankesæt citerer kronikøren fra G-M's nye bog: »Og så kunne det jo tænkes, at han (Jesus) faktisk aldrig havde levet — eller at hans historiske eksistens var af samme art som Robin Hood's eller Holger Danske!«

avlet sønnen Jesus Kristus, han vender sig imod at sønnen ved vor tidsregnings begyndelse er steget ned på jorden og dér har lidt korsdøden, for at al den synd, som mennesket har bragt ind i verden siden skabelsens morgen, kunne blive sonet og tilgivet.

Og bortset fra, at han ikke selv tror på dette, er Glebe-Møller af den mening, at de mennesker, som gør det, med få undtagelser fastholder andre mennesker i undertrykkelsen i samfundet, hvilket er moralsk uantageligt.

Derfor er han da også af

den mening, »at de, der mest påberåber sig den teologiske kode, måske i virkeligheden står Jesus-fortællingen allerfjernest«. Efter hans »opfattelse« er det snarere græsrodsbevægelser (fredsbevægelserne, boligbevægelserne, christianitterne, slumstormer-

ne bl.a.), som ikke kan smykke sig »med religiøse fjer« og »som ikke kunne drømme om at påkalde eller påberåbe sig Jesus«, der står Jesus allernærmest. »Ejendommeligt nok er der taget højde for dette paradoks (hvis det da er et paradoks) i Jesus-fortællingen«, siger Glebe-Møller, hvorefter der citeres fra Matteus-evangeliet 25,31-46.

Jeg er med på, at der er nogle (af os) der påkalder og påberåber sig Jesus, som i virkeligheden kan stå ham fjernt. Det har han jo for øvrigt selv sagt (Matt. 7,21-23). Og den advarsel klinger da også med i megen af den forkyndelse, hvor mennesker klynger sig til Jesus som frelser og Herre. Men jeg er ikke med på, at man kan bruge de foreliggende tekster på den subjektive og selektive måde, som Glebe-Møller gør.

Jeg må vel rent ud vedgå, at jeg simpelt hen ikke kan få det ind i mit hoved, at man kan behandle tekster på den måde, han gør. Jeg skal ikke sætte spørgsmålstegn ved, om bogen er udtryk for »en gennemtænkt teologi«, som Mogens Müller siger. Men den er nu også udtryk for den rene ekegetiske vilkårlighed, selv om forfatteren har forsøgt at gardere sig imod denne anklage.

Troede man, at fordi Glebe-Møller i store træk gør op med »Den historisk-kritiske metode« — et udtryk som i øvrigt er alt for unuanceret for de mange forskelligartede tilgange af historisk og kritisk art, der rent faktisk er i brug

ved fortolkningen af de bibelske tekster — og i stedet for læser teksterne ud fra en strukturalistisk eksegesi og læser dem tekstuel, og at dette ville medføre en mere bibelsk orienteret teologi, må man tro om igen.

Er der nemlig vanskeligheder for den teolog/præst, som i menigheden skal bruge den såkaldte historisk-kritiske metodes resultater samtidig med, at han skal være sjælesørger, bliver denne vanskelighed ikke mindre med de resultater, Glebe-Møller fremlægger. Skellet mellem eksegesi og systematik bliver heller ikke fjernet af Glebe-Møller. Tværtimod. Og når han angriber de Jesusbilleder, som den såkaldte historisk-kritiske metode har givet, fordi de bygger på en konstruktion, er hans Jesus-billede ikke mindre konstrueret.

Tværtimod. Dette hænger ikke primært sammen med Glebe-Møllers metode. Men det hænger sammen med den brug, han gør af metoden. For man kan bruge den strukturalistiske og tekstorienterede metode på en helt anden — og positiv — måde, end Glebe-Møller gør. Det gælder i hvert fald ikke generelt, hvad Glebe-Møller siger: »Den litteratur-strukturalistiske eksegesi derimod interesserer sig i kraft af selve sin metode ikke for Jesus som historisk person«. Hvor radikalt dette er tænkt, skjuler Glebe-Møller ikke for sine læsere, idet han fortsætter: »Og så kunne det jo tænkes, at han (Jesus) faktisk aldrig havde levet — eller

at hans historiske eksistens var af samme art som Robin Hood's eller Holger Dan-skes!».

Helt anderledes stiller sagen sig for f.eks. docent Birger Olsson, Uppsala, som inden for sit fagområde har arbejdet en hel del netop med en tekstorienteret læsning af Bibelen. Som afslutning på en gennemgang af Matt 1,18-25 siger han: »En tekstorienteret læsning forsøger at tage teksten alvorligt, i småt og stort, men udelukker ikke dermed historiske og teologiske spørgsmål. Men den tager det enklere først og begynder med teksten. Det kan i mange tilfælde være kompliceret nok«.

Med dette vil jeg ikke påstå, at Glebe-Møller står ene, men kun, at det ikke går an at tale så generelt, som han gør. Og jeg forstår ganske enkelt ikke, at man ikke kan lade de bibelske tekster få lov til at sige det de gør, i stedet for at maltraktere dem og bruge dem til egne formål.

Det er jo ikke engang udtryk for en ondskabsfuld polemisk finte, når det kan hævdes, at Glebe-Møller gør følgende: Han anerkender, at de fleste tekster i Ny Testamente er styret af den teologiske kode. »Men ser vi bort fra det«(!), så giver teksterne denne eller hin mening.

Men ser vi bort fra det...

Korsfæstelsen af Jesus, f.eks., er hos Paulus tolket efter den teologiske kode. »Men ser vi bort fra det«, siger Glebe-Møller, idet han henviser til den tanke, der

»dukker op« hos Paulus, at Jesus er »den sidste Adam« eller »det andet menneske« (1.Kor. 15,45ff), så er »den anden Adam, Jesus, mennesket, som giver afkald på og lever uden magt og den voldsudøvelse, der følger magten som en skygge«.

Og tilsvarende: Ser man bort fra, at nadveren er knyttet til Jesu soningsdød og syndstilgivelsen i de nytestamentlige skrifter, består nadveren i at dele brødet med hinanden og med de fattige og underprivilegerede. Når en vietnamesisk moder tilbereder ris for sin afdøde søn, findes her hemmeligheden om et liv, som overvinder døden. »Om hun så aldrig stifter bekendtskab med den kristne nadver, så har hun alligevel overvundet døden og skabt liv og fællesskab gennem sin handling«.

Eksempler på en sådan men-ser-vi-bort-fra-den-oprindelige-mening-tolkning, som i stor udstrækning karakteriserer Glebe-Møllers udlægning, der i virkeligheden er en indlægning, findes til overflod i hans nye bog. Netop fordi der faktisk findes en lang række religiøse tekster fra andre kulturer, som rent faktisk siger det, som Glebe-Møller får de nytestamentlige tekster til at sige, kan man undre sig over, hvorfor det er nødvendigt for ham at gøre disse eksegetiske krumspring.

Der er såmænd ingen grund til at nære ængstelse for, sådan som Mogens Müller gør det i sin anmeldelse, at kom-

me til »at bære ved til noget kætterbål«, når man beskæftiger sig med Glebe-Møllers teologi. Han — for sin del — er udmærket klar over, at han ikke kritiserer småting, som er kommet til hen langs ad vejen i den kirkelige tradition. Han er udmærket klar over, at det er en sønderlemmende kritik af den teologi, som findes igennem hele Ny Testamente. Derimod finder jeg ikke, at han har sandsynliggjort, at det var lettere for det første århundredes jøder og hedninger at tro den teologiske kode, end det er for os. Og selv om vi ikke uden videre på alle punkter kan sammenligne os og vores verden med de religiøse forhold på nytestamentlig tid, er der tilstrækkelig gode historiske vidnesbyrd om, at den teologiske kode med Jesu soningsdød som centrum og den hermed følgende syndstilgivelse, vakte ikke blot modsigelse, men foragt — også dengang.

Nærmer vi os kristendommens kerne fra den vinkel, er der ingen forskel på folks modtagelighed for »korsets dårskab« dengang og i dag. Hævder man noget andet, burde man i redelighedens navn læse Ny Testamente igennem endnu en gang.

Tilbage bliver under alle omstændigheder spørgsmålet, hvad man i kirken vil gøre med præster, som føler sig på linje med Glebe-Møllers teologi som helhed? Hvis der da er sådanne, hvilket både Glebe-Møller og Moens Müller synes at forudsætte.

KAJ KJÆR-HANSEN